

№ 176.

Kalendarzyk tygodniowy:

Piąt. św. Remigiusza B.
Sob. Aniołów Stróżów.
Niedz. NMP Różańcowej.
Pon. św. Franciszka Ser.
Wt. św. Placyda M.
Sr. św. Brunona W.
Czw. św. Marka P. W.

Wschód słońca: godz. 6 m. 2
Zachód słońca: godz. 5 m. 37
Długość dnia: godz. 11 m. 35

Cena prawnicy:

W ŁODZI:

Rocznie rb. 6 k. —
Półrocznie „ 3 „ —
Kwartalnie „ 1 „ 50
Miesięcznie „ „ 50
Odnoszenie 10 k. m.
Egz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:

Rocznie rb. 7 kop. 40
Półrocznie „ 3 „ 70

ZAGRANICĄ:

Miesięcznie „ 1 „ 10

Redakcyja

w Łodzi,

ul. Przejazd № 8.

Nr. telefonu 593.

ROZWIÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany

Piątek, dnia 1 Października 1909 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Krucza № 23; w Pabianicach u p. Teodora Minke;
w Zgierzu, w aptoce p. Patkaj; w Tomaszowie u p. Teodora Hilla.

CENA OGŁOSZEN: „Nadesłane“ na 1-szej stronie 50 kop. za wiersz. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1 1/2 kop.). Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz petitowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium Redakcyja uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 3 — 4-ej po południu.

Żądajcie **KONIAK SZUSTOWA** wszędzie.

1862-34

Próba gaszenia ognia aparatem „MINIMAX”

Przyjmuje zapisy dorosłych oraz młodzieży

na Lekeye Tańca!

Witold Lipiński

Cegielniana 56.

Członek Francuskiej Akademii Profesorów Tańca w Paryżu.

2094-2

Sejmy krajowe w Austrii.

Tegoroczny sezon polityczny w Austrii rozpoczął się obradami sejmów w królestwach i krajach koronnych Austrii.

Oprócz sejmów szląskiego w Opawie, który dopiero przed kilku dniami został na nowo na podstawie starej ordynacji sejmowej wybrany, gdyż nowa nie uzyskała sankcyi cesarskiej, obradują obecnie wszystkie sejmy krajowe Austrii. Najspokojniej toczą się obrady w sejmie galicyjskim, pomimo, że w dzień otwarcia rusini założyli protest, że nie wszystkie sprawozdania wydrukowane były w języku rusińskim. Wydział krajowy udowodnił, iż miał pod tym względem jaknajlepsze chęci, nie starczyło mu jednak czasu, wobec niespodziewanego przyspieszenia sesyi.

Sejm czeski, którego głównem zadaniem miało być pogodzenie Niemców z Czechami, nie osiągnął żadnego pod tym względem rezultatu, zawiesił obrady.

W sejmie górno-austriackim zaraz na pierwszym posiedzeniu wypłynął na porządek dzienny wniosek, domagający się uznania języka niemieckiego za wykładowy w szkołach Austrii Górnej i za język urzędowy władz autonomicznych. Wniosek ten z uchwalonym przez sejm Dolno-austriacki wnioskiem podobnej treści, ma na widoku zachowanie niemieckiego charakteru księstw austriackich i obronę ich przed zalewem czeskim. Obu tych wniosków, jako sprzeciwiających się konstytucyi, równoprawniającej wszystkie języki, cesarz nie zatwierdził.

Wpłynęło to na zmianę w taktyce i poglądach Niemców austriackich, którzy utrzymują teraz, że wprawdzie języki krajowe są równoprawnione, każdemu jednak krajowi przysługuje prawo samemu określić, który z języków uznany ma być za krajowy. Przyjęcie tej zasady ułatwiłoby

odbyć się w niedzielę, d. 3 b.m., o godz. 4-ej po poł. na placu Müllera, Mikołajowska № 42. Osoby interesowane proszone są o łaskawe przybycie. — J. BRUDKOWSKI, przedstawiciel, Łódź, Targowa № 43. 2091-1

znacznie zażęgnięcie walk narodowościowych, ale zarazem byłoby zgubnem dla Niemców; tym sposobem bowiem sejm czeski mógłby uchwalić, że tylko język czeski jest krajowym i pozabawił Niemców czeskich prawa do szkół narodowych.

Otwarcie sejmów istryjskiego odroczone zaraz na pierwszym posiedzeniu, wobec tego, że komisya, opracowująca kompromis między narodowosciami, nie ukończyła prac swoich.

W sejmie morawskim w pierwszym dniu obrad Niemcy wystąpili z protestem przeciw marszałkowi krajowemu, hr. Sereny, który patent cesarski, zwołujący sejm, odczytał w języku czeskim, potem tłumacz odczytał tenże patent po niemiecku. Niemcy uznali to za uchybienie swoim prawom i wszczęli hałas. Uspokoił się dopiero, gdy hr. Sereny sam odczytał patent po niemiecku.

Sejm styryjski obraduje bardzo burzliwie w Gracu. Idzie tam o drugi język krajowy słoweński, który Niemcy ignorują. Poseł Werstocek wniósł w języku słoweńskim interpelację. Marszałek krajowy, hr. Attems, nakazał sporządzenie przekładu niemieckiego, który też odczytał sekretarz sejmowy. Co zaś do tekstu oryginalnego, marszałek krajowy prosił, by Werstocek sam go odczytał. Uczynił to Werstocek, ale się spostrzegł, że odczytywanie interpelacji jest obowiązkiem sekretarzy i że język słoweński, jako drugi krajowy, powinien być w sejmie uwzględniony.

Pomimo to, zajęcia o używanie w sejmie języka słoweńskiego powtórzyły się jeszcze kilkakrotnie, a nawet sam marszałek krajowy hrabia Attems wyraził się do jednego z posłów: „Jeżeli pan krytykuje moje urzędowanie, to proszę przemawiać po niemiecku, bo nie rozumiem pańskiego narzecza“.

Wywołało to huczne oklaski Niemców i oburzenie słoweniaków. Hr. Attems tłumaczył się, że nie chciał bynajmniej ubliżyć językowi słoweńskiemu.

Dwie sprawy wysuwają się na plan pierwszy w obradach sejmów krajowych: potrzeba zmiany ordynacji wyborczych do sejmów krajowych i konieczność reformy skarbow krajowych.

W Czechach, w Galicyi, na Szląsku, w Austrii Dolnej, w Styryi i Istrii toczy się przytem od lat wielu rozpoczęta walka o prawa mniejszości narodowych, dowodząca coraz wymowniej, że tylko zamiana dualistycznego ustroju monarchii Habsburgów na federacyjny może dać jej siłę na wewnątrz i powagę na zewnątrz.

Ale po nad wszystkimi sprawami dominuje kwestya budżetu krajowego. Wszystkie bowiem kraje austriackie mają wydatki większe, aniżeli dochody i muszą domagać się przyznania im szerszej autonomii finansowej.

W Galicyi budżet krajowy zamknięty został niedoborem w sumie 13 1/2 milionów koron, który musi być pokryty przez pożyczkę. W Czechach od lat wielu pojawiają się niedobory budżetowe, stale pokrywane corocznie pożyczkami.

Stan taki dłużej trwać nie może. Tymczasem rząd centralny całe gospodarstwo krajowe spycha na plan drugi, ogranicza sejmy co do samych dodatków do podatków krajowych, przyznając krajom bardzo nieznaczny tylko udział w podatkach konsumcyjnych, które stale na własną korzyść wyzyskuje.

Obecnie znów skarb państwa, zaskoczony milionowymi wydatkami na cele wojskowe, niechętnie myśli o uzdrowieniu finansów krajowych.

Dwie te jednakże sprawy finansowa i reforma ordynacji wyborczej do sejmów krajowych muszą być załatwione z korzyścią dla krajów i monarchii.

Jest też rzeczą wielce prawdopodobną, że wpłyną one na znaczne rozszerzenie autonomii poszczególnych krajów, co w interesie ogólnym państwa jest niesłychanie pożądane.

Przeniesienie wielu spraw czysto krajowych i zatargów narodowościowych do sejmów jedynie uzdrowić może parlament wspólny, nadać mu potrzebną sprężystość ustawodawczą, która niezawodnie w znacznej mierze dodatnio wpłynie na podniesienie ogólnego dobrobytu ludów monarchii rakuskiej, a tem samem otworzy nowe źródła dochodów ogólnopństwowych.

Bądź co bądź, tegoroczne sesye sejmowe w krajach austriackich wywrą doniosły wpływ na ukształtowanie się życia wewnętrznego dualistycznej monarchii.

S. J.

Chmury nad Finlandyą.

„Kuryer Polski“ pisze: Nad Finlandyą zawisły groźne chmury. Obrady w sprawach finlandzkich, odbyte w Petersburgu pod przewodnictwem prezesa ministrów, a z udziałem general-gubernatora finlandzkiego Bekmana, sekretarza stanu do spraw finlandzkich Langhafa, oraz dwóch przedstawicieli senatu finlandzkiego, zakończyły się zupełnie nieuwzględnieniem życzeń finlandczyków.

Senatorowie mieli sposobność wypowiedzieć osobiście zapatrywania narodu finlandzkiego. Naród ten sądzi, że Finlandya chwilowo tylko pozbawiona została przysługującego jej od wieków prawa utrzymywania własnego wojska, siła bowiem wojskowa potrzebna jest nie tylko do obrony kraju przed wrogami zewnętrznymi, ale i do utrzymania porządku wewnątrz kraju. Przywrócone na nowo wojsko finlandzkie umiałoby zachować swoją dawną sławę bojową i niezachwianą wierność dla Cesarstwa. Okoliczności jednak w chwili obecnej nie sprzyjają widocznie przywróceniu Finlandyi przysługującego jej prawa i senat gotów jest pogodzić się z odszkodowaniem pieniężnym, pod warunkiem jednak, że środek ten będzie miał charakter bezwarunkowo czasowy i że określona zostanie dokładna wysokość wynagrodzenia i to na określoną z góry liczbę lat.

Wysokość wynagrodzenia wojskowego nie powinna, zdaniem senatu, przewyższać 10-ciu milionów marek rocznie, Finlandya bowiem znajduje się w bardzo trudnych warunkach materialnych i nie jest w stanie zaspokoić wielu bardzo pilnych potrzeb. Zapasy z lat dawnych wyczerpały się. Wydatki zwiększają się z roku na rok i rząd finlandzki kierować się musi wszelką oszczędnością, ażeby utrzymać równowagę finansową. Z tego powodu dla otrzymania choćby 10 milionów marek zwrócić się trzeba będzie do sejmu. Są jednak, prócz względów finansowych, także względy natury czysto prawnej, które nie pozwalają na wypłatę wynagrodzenia bez uchwały sejmowej. Zarówno ustawy zasadnicze, które obowiązywały w Finlandyi przed przyłączeniem jej do Rosyi, jak i zatwierdzone przez nowych jej Władców, nie pozwalają żadnej sprawy wojskowej zatłwiać z pominięciem sejmu.

Generał-gubernator finlandzki oświadczył się, jak donoszą dzienniki petersburskie, za rozstrzygnięciem kwestyi spornej zgodnie z obowiązującymi w Finlandyi ustawami, opinia bowiem publiczna strzeże gorliwie przysługujących jej praw i nie należałoby dawać powodu do zarzutów, jakoby władze rosyjskie nie uznawały ustaw krajowych.

Z wymiany zdań okazało się, że prezes Rady ministrów uważa za niezbędne, w celu utrzymania powagi władzy rządu Cesarzowskiego, rozstrzygnąć niezwłocznie kwestyę wypłaty żądanej sumy na potrzeby wojenne państwa i nie może dopuścić w tym kierunku do żadnych kompromisów. Oświadczone dalej senatorom finlandzkim, że w sprawie wynagrodzenia wojskowego zapadła już zasadnicza uchwała i że chodzi w danej chwili o rozstrzygnięcie jedynie pytania, w jaki sposób uchwałę tę urzeczywistnić. Senatorowie zwrócili uwagę, że jeżeli departament gospodarczy senatu otrzyma rozkaz wypłacenia żądanych 20-tu milionów marek, będzie musiał podać się do dymisji. W odpowiedzi na to oświadczone im, „że odmowa ze strony senatu wypłacenia żądanej sumy może mieć bardzo doniosłe następstwa.”

Ujemny wynik narad powyższych wywołał wielkie zaniepokojenie w sejmowych kołach finlandzkich. Na zebraniu przedstawiciele wszystkich stronnictw stwierdzono, że położenie jest beznadziejne, uchwał jednak żadnych nie pozwzięto.

Nastroj społeczeństwa w najwyższym stopniu przygnębiony, do czego w znacznym stopniu przyczynił się wypadek, jaki miał miejsce w dniu 24 b. m., a który wywarł wielkie wrażenie na mniej zwłaszcza oświecone koła ludności. Przy organizowaniu senatu zawieszono w wielkiej sali posiedzeń jego zegar starożytny, który, jak mówi legenda, przestaje iść, gdy umiera właściciel jego. W dniu 24 b. m., po ukończeniu ostatniego posiedzenia, na którym omawiano położenie obecne, zegar, który wisiał spokojnie od 1817 roku, spadł nagle i stanął.

A Mienszykowowie z „Now. Wrem.” i innych organów pokrewnych kraczą, jak kruki złowieszcze...

Koszty wojny japońskiej.

Kontroler państwa przedstawił już Dumie pierwszą część sprawozdania z działalności komisji, której powierzono kontrolę wydatków na wojnę japońską.

Ze sprawozdania widać, że do dnia 14 sierpnia 1909 roku do komisji wpłynęło asygnacji na sumę 1,500,000 rb. i różnych dokumentów, stwierdzających wydatki, na sumę 1,824,400,000 rb.

Komisja zdażyła dotychczas sprawdzić wydatki na sumę 594,000,000, przyczem znalazła wiele niedokładności i nawet nadużyć; brak wielu najpotrzebniejszych dowodów, stwierdzających wydatki. Znaczna ilość oddziałów wojskowych przedstawiła rachunki w takim nieporządku, że komisja była zmuszona wyłaniać specjalne podkomisyje, których zadaniem było uporządkowanie jako tako rachunkowości.

W ogólnych wydatkach na wojnę, największą część stanowią wydatki intendury w sumie rubli 1,100,000,000. Z tej sumy 555 milionów wydała intendtura na zakup żywności dla ludzi i koni; 315 milionów otrzymały gotówką oddziały wojsk na żywność; 218 milionów kosztowały materiały i ubranie żołnierzy; 113 milionów wydano na różne drobne rozchody. Z 555 milionów wydanych na zakup żywności sprawdzono tylko 262 miliony, przyczem wykryto różnego rodzaju nadużyć na sumę 14,658,000 rubli. Wobec czego komisja wdrożyła cały szereg spraw o sprzeniewierzenie.

Oprócz tego komisja stwierdziła, że wiele oddziałów wojsk nie zwróciło kasie państwa tych pieniędzy, które pozostały po wojnie. Tego rodzaju „nieprawidłowości” dotyczą często znacznych sum pieniężnych. Pewien pułk naprzykład nie zapisał do rubryki przychodu 106,640 rubli. Pewna bateryja za pomocą żądań wysyłanych do różnych zarządów intendury otrzymała więcej niż się jej należało o 45,926 rubli i nie zapisała tej sumy do przychodu. Inny pułk zmniejszył saldo przy przynoszeniu na inny arkusz o 55,500 rubli, poza tem wiele oddziałów fałszowało ilość żołnierzy i koni, podając cyfry wyższe.

Z sumy 218 milionów, wydanych gotówką, zrewidowano tylko wydatki na sumę 21 milionów. I tutaj znaleziono podwójne zapisywanie wydatków, brak zwróconych pozostałości itp. Nieprawidłowości wynoszą 1,973,000 rubli. W rubryce wydatków na materiały wojenne „nieprawidłowość” wynosi 627,113 rubli. W rachunkach głównego zarządu inżynierii 150,000. W rachunkach sztabu głównego na 500,000 rubli ogólnych wydatków, nieprawidłowych jest 101,000 rb. W rachunkach ministerium wojny niedokładność dosięga sumy 2,680,000 rubli.

Sejmowa reforma wyborcza na Bukowinie.

Sejmowi Bukowiny złożony został projekt reformy wyborczej, wypracowany przez posła Hormuzakięgo. Według projektu tego, który zatrzymuje dotychczasowe kurye, a dodaje do nich jeszcze kuryę powszechną, sejm bukowiński składać się ma w przyszłości z 59 członków, zamiast dotychczasowych 31, a mianowicie z dwóch wrylistów: gr. or. metropolity i rektora uniwersytetu, oraz z 57 posłów wybieralnych. Z liczby tej przypada: 13 na większą własność ziemską i to 3 na duchowną, a 10 na świecką.

Z 10 mandatów większej własności świeckiej przyznano cztery polakom, cztery rumunom, a dwa reszcie właścicielom większych obszarów „innych narodowości”.

Liczba posłów z miast, z gmin wiejskich i z kuryi powszechniej nie jest jeszcze ustalona. I tak w kuryi miast rumuni i rusini mają otrzymać po jednym mandacie; w kuryi gmin wiejskich rumuni i rusini po 7 mandatów; w kuryi powszechniej rusini i rumuni również po siedem, a polacy jeden mandat.

Mandaty z kuryi miejskiej, wiejskiej i powszechnej rozdzielone zostaną prawdopodobnie w ten sposób, że kurya miejska otrzyma 13-cie (oprócz izby handlowej), kurya wiejska 14, a kurya powszechna również 14.

Wszyscy wybieralni posłowie, z wyjątkiem wybieranego przez konsystorz i trzech z izby handlowo-przemysłowej w Czerniowcach, wybierani będą według katastru narodowego, a więc w oddzielnych narodowych kołach wyborczych, dla których utworzone zostaną osobne okręgi wyborcze.

Równocześnie zmieniony zostanie także skład wydziału krajowego. Liczba jego członków pomnożona zostanie na ośmiu, z których jednego będą wybierali czterej polscy posłowie z większej

własności wraz z dwoma posłami z innych narodowości i jednym polskim posłem z kuryi powszechnej.

Polacy bukowińscy będą więc mieli w sejmie 5 posłów, a w wydziale krajowym jednego członka.

Z dzielnic polskich.

KRAKÓW. Celem upamiętnienia w sposób monumentalny tak doniosłej w historii Muzeum narodowego w Krakowie, chwili, jaką jest 25-letni jubileusz tej instytucji, postarał się obywatelski komitet jubileuszowy o wybicie medalu pamiątkowego.

Zadania tego podjął się profesor K. Laszczka. Artysta uwzględnił w swym projekcie znaczenie chwili, w której w bliższej lub dalszej przyszłości wywiąże się przeniesienie zbiorów Muzeum z Sukienic na Wawel.

Tak więc na pierwszej stronie medalu widnieje szczytowa fasada Sukiennic i podpis: Muzeum narodowe MDCCCLXXXIII — MDMVIII. Rewers podzielił artysta na trzy pola. Górne zajmuje sylweta Wawelu, opromieniona wschodzącą słońcem, część środkową wypełnia pochód dzlewieciu muz z ich emblematami, ujęty u góry i dołu w prostolinijne listewki, dolny wreszcie odcinek wypełnia lekko rzucona gałązka lauru. Wymiar medalu 6 cm. średnicy.

Komitet jubileuszowy polecił go wybic w 3 metalach, z których złoty egzemplarz złożony zostanie do zbiorów numizmatycznych instytucji.

— Władze wojskowe zawiadomiły oficjalnie prezydium miasta, że ostateczne opróżnienie Wawelu nastąpi dopiero w r. 1911 a nie w 1910. Jak pierwotnie brzmiało zobowiązanie ministerium wojny. Przyczyną zwłoki jest okoliczność, że szpital wojskowy nie jest jeszcze ukończony, zatem wojsko musi jeszcze do czasu ukończenia tej budowy mieścić się na Wawelu.

Wojsk obecnie niema już żadnych na zamku królewskim, są tylko jeszcze magazyny i warsztaty artyleryjskie oraz skład wozów sanitarnych.

TABLICA EUZEBIUSZA SŁOWACKIEGO. Staraniem lwowskiego komitetu obchodu setnej rocznicy urodzin Juliusza Słowackiego odbędzie się w niedzielę, 3 października r. b. w południe uroczyste odsłonięcie tablicy pamiątkowej w kościele parafialnym w Podhorcach, jako miejscu rodzinnem ojca poety Euzebiusza. Samą uroczystość poprzedzi nabożeństwo, poczem przemówią: ks. Buk, proboszcz miejscowy, następnie przedstawiciel okolicznego obywatelstwa i przedstawiciel komitetu.

Ponieważ w uroczystości spodziewany jest udział szerszej publiczności, komitet postarał się o zniżki kolejowe dla jej uczestników, tak, że koszta podróży koleją ze Lwowa do Złoczowa i z powrotem wyniosą 3 kor. od osoby.

Z. POZNANIA. W tych dniach odbyła się w ratuszu poznańskim, pod przewodnictwem nadburmistrza dr. Wilmsa, z udziałem zastępców władz państwowych i miejskich, radców i deputowanych miasta, przemysłowców i t. d. konferencja co do projektu urządzenia w Poznaniu powszechnej wystawy przemysłowej w r. 1911 lub 1912.

Udział w wystawie mają wziąć nie tylko prowincje wschodnie, lecz całe Niemcy. Przed kilku miesiącami rozesłano kwestyonaryusze do większych firm nie tylko w prowincjach wschodnich, lecz i w Niemczech zachodnich, a najznaczniejsze z nich, pomiędzy innymi także Krupp z Essen, oświadczyły gotowość do wzięcia udziału w wystawie. Pozysskano także dużo firm dla wystawy w Olsztynie w roku 1910. Komitet przedewszystkiem liczy na znaczny udział przemysłu tkackiego Niemiec środkowych i zachodnich, przemysłu żelaznego i t. p.

KALENDARZYK TERMINOWY.

IMIONA SŁOWIAŃSKIE. Dziś Zofia, Stanisława, Juro, Stanimira.

ZEBRANIA. Jutro w lokalu (Nowy Rynek nr 6) o godz. 8 wieczorem, posiedzenie miesięczne Stow. majstrów fabrycznych gub. Piotrkowskiej.

— Jutro w lokalu przy ul. Mikołajewskiej nr. 91 miesięczne posiedzenie członków Stowarz. selfaktor-majstrów (samopraśników).

— Jutro w lokalu (ul. Targowa nr. 42) o godz. 8 wieczorem, zebranie ogólne członków spółki firmowo-komandytowej.

— Jutro w lokalu (Mikołajewska nr. 5) o godz. 8 wieczorem, ogólne zebranie członków Tow. komiwojażerów łódzkich okręgu przemysłowego.

KRONIKA,

(a) **W sprawie przyłączenia Bałut do Łodzi.** Władze wyższe zażądały od magistratu tutejszego opinii w sprawie projektowanego przyłączenia Bałut pod względem administracyjnym do Łodzi. W czasie, gdy zapadło postanowienie ministeryum spraw wewnętrznych co do przyłączenia różnych przedmieść i okolicznych wsi do Łodzi — Bałuty zostały wykluczone; obecnie jednak władze zmieniły zapatrywanie.

Mieszkańcy przedmieścia Bałut, których liczba sięga 54,000, nieopłacając podatków na rzecz miasta, korzystają z wszelkich jego wygód i przywilejów: instytucyj społecznych, szkół, szpitali itp.; obywatele rządzą się autonomicznie, wznosząc budowle bez zatwierdzenia planów i poddawania się przepisom porządku miejskiego. Kasa miejska, do której nie wpływa nic z Bałut, ponosi ciężar na utrzymanie policji, z tego względu, że przedmieście to pod względem policyjnym należy do Łodzi.

O przyspieszenie przeprowadzenia formalności, dotyczących przyłączenia Bałut do Łodzi, usilnie stara się Towarzystwo rzeźni miejskiej, dążące do zmonopolizowania uboju bydła, pochodzącego ze wszystkich okolicznych miejscowości. Z chwilą przyłączenia Bałut do Łodzi, budującą się tam rzeźnię założyciele zmuszeni będą sprzedać Towarzystwu, w myśl umowy jego z miastem.

Czy jednakże umowa ta zachowa swą ważność wobec świeżego wyjaśnienia senatu, iż miasto nie mają prawa monopolizować rzeźni miejskich na swą korzyść? Trudno orzec na razie.

(a) **Z Towarzystwa opieki nad dziećmi.** Na odbytem posiedzeniu pod przewodnictwem prezesa K. Mogilnickiego, zapadły następujące uchwały: Przedewszystkiem uczczono przez powstanie z miejsc pamięć zmarłego członka Zarządu, ks. prałata Franciszka Szamoty. Wyrażono podziękowanie pp. Grzybowski i Kwaśniewskiej, które w ciągu miesięcy letnich same nosiły trudy, zarządzając Towarzystwem.

Ze względu na brak miejsca, postanowiono odmówić starającym się o umieszczenie dzieci w Przytułku; prośbę zaś Tomaszewskiej o pozwolenie posyłania jej synka, dawnego pensjonarza Przytułku, do szkoły na koszt Towarzystwa, uwzględniono.

Przyjęto na zarządzającą Przytułku od 1 października r. b. p. Jadwigę Bruszewską. Zdecydowano, by na przyszłe posiedzenie Zarządu sekretarz biura przedstawił szczegółowe warunki rodzinne dzieci, pozostających w Przytułku. Na posiedzeniu tem Zarząd wybierze komitet z pań, które na miesiąc sprawdzą, o ile warunki bytu rodzin pensjonarzy polepszyły się i które z dzieci i nadal zasługują na pomoc w Przytułku.

Przyjęto wnioski p. Grzybowski, dotyczący urządzenia w grudniu r. b. wystawy robót kobiecych z wyprzedzają robót dzieci. Za dwa tygodnie na specjalnym posiedzeniu projekt ten będzie szczegółowo rozważany.

Postanowiono wyrazić serdeczne podziękowanie pp.: Wocalewskiemu za ofiary w ksiązkach, zaś p. J. Zajączkowskiemu — za bezinteresowną pomoc w leczeniu chorych dzieci na lotnisku w Dmosinie.

Na list p. A. Charemzy, zrzekającego się z powodu braku czasu obowiązków przewodniczącego w czwartej dzielnicy, zdecydowano wyrazić p. A. Charemzie serdeczne podziękowanie za dotychczasową pożyteczną pracę dla Towarzystwa i prosić o zatrzymanie nadal mandatu, chociażby do czasu wyszukania godnego następcy.

Wreszcie przyjęto do wiadomości sprawozdanie z zabawy, urządzonej przez VII dzielnice Gniazda w „Zróżliskach”, d. 30 maja r. b. Zabawa ta dała dochodu brutto 956 rb. 46 kop., wydatki uczyniły 566 rb. 64 kop., czysty zaś dochód 389 rb. 82 kop. został wniesiony do Banku kupieckiego na rachunek Towarzystwa.

(a) **Z Towarzystwa dobroczynności.** W dniu 4 października, w lokalu Towarzystwa kredytowego m. Łodzi (Średnia № 19), odbędzie się w drugim terminie ogólne zebranie roczne chrześcijańskiego Towarzystwa dobroczynności. Na porządku dziennym znajdują się bardzo ważne sprawy; pożądanym jest przeto udział jaknajwiększej liczby członków.

(—) **Komitet szkoły rzemiosł (Wodna 9)** zawiadania nas, że kursy przedzalnice wieczorne dla robotników rozpoczną się 12 b. m. pomiędzy 6 i pół a 8 wieczorem, początkowo 2 razy w tygodniu, we wtorki i piątki. Opłata wynosi 40 kop. na tydzień. Pomimo ogłoszeń i nawoływań, dotychczas zapisało się tylko 9 osób.

Widząc istotny pożytek dla robotników z prowadzenia takich kursów, uczący się bowiem w krótkim czasie zapozna się ze skomplikowanymi maszynami, na co w fabryce musi stracić wiele czasu (nieraz szereg lat), Komitet szkoły rzemiosł zwraca się jeszcze raz do robotników, aby zechcieli korzystać z nadarzającej się okazji wzbogacenia swojej wiedzy zawodowej. Zapisy przyjmuje się w kancelaryi szkoły, Wodna nr. 9, od 7 do 8 wieczorem, w piątki i wtorki.

(—) **Rzeźnie miejskie.** Senat wyjaśnił (za № 3204 z r. b.), że rzeź bydła nie stanowi monopolu, zarządy przeto miast w Cesarstwie nie mają prawa zakazywać otwierania rzeźni prywatnych; służy im tylko prawo dozoru nad takimi rzeźniami.

(—) **Przepisy pocztowo-telegraficzne.** Główny zarząd poczt i telegrafów ogłasza, że według regulaminu międzynarodowego, adresując depesze, należy kłaść na czele nazwisko, potem ulicę i numer, nazwę zaś miejscowości na samym końcu, po niej zaś, w razie potrzeby, nazwę kraju. Niestosowanie się do tego przepisu rodzi często omyłki, gdyż istnieją jednobrzmiące nazwiska miast i ludzi. Telegram np. zaadresowany: „Baverley, Regent street 20, Maney” — wysłano do miasta Maney i szukano tam napróżno p. Baverleya. Należało zaś zaadresować: „Maney, Regent street 20, Baverley”.

Tenże zarząd ogłasza, że marki pocztowe należy naklejać bezpośrednio na opaski lub koperty. Marki, naklejone na skrawek papieru, przyklejony następnie na kopertę lub opaskę są uznawane za nieważne.

(—) **Zebraacy.** Ministeryum spraw wewnętrznych okólnikiem przypomina gubernatorom rozporządzenie z r. 1904, aby osobom, deportowanym do miejsc stałego zamieszkania za zebraństwo, nie wydawać paszportów przed upływem dwóch lat od czasu tej deportacji.

(h) **Z kolei.** W przepisach kolejowych są wymienione stacje, na których służba pociągowa nie ma prawa pozostawiać pasażerów, choćby ci nie posiadali biletów na prawo przejazdu. Do takich stacji był zaliczony i przystanek Andrzejów na kolei fabryczno-łódzkiej, o czem wiedząc, wielu amatorów jazdy «na gapę» wsiadało do pociągów w Łodzi lub w Koluszkach, gdyż byli pewni, że dowiozą ich do celu ich podróży. Ze względu zaś na dość długą i kosztowną procedurę sądową, aby od pasażera odebrać należność za przejazd bez biletów, kolej często zrzekała się poszukiwania swej należności. Dla zaradzenia wyżytkowi, zarząd kolei fabryczno-łódzkiej wystąpił z prośbą do ministeryum komunikacji, żeby na przystanku Andrzejów wolno było pozostawiać pasażerów, którzy podczas kontroli w pociągach nie okazały biletów. W ten sposób takiemu pasażerowi przerywa się podróż na połowie drogi i odpowiada on za przejazd na przestrzeni od i do stacyj krańcowych. Minister komunikacji prośbę tę uwzględnił i wydał rozporządzenie, iż służba pociągowa ma prawo pozostawiania pasażerów bez biletu na przystanku Andrzejów.

(h) **Ubezpieczenie robotników kolejowych.**

Ministeryum komunikacji, podobnie jak ministeryum skarbu, opracowało projekt przepisów o odszkodowaniu robotników poszwankowanych wskutek nieszczęśliwych wypadków.

Od ogólnego projektu ubezpieczeń robotników od nieszczęśliwych wypadków, różni się ten projekt tem, że rozszerza znacznie prawa poszwankowanych do odszkodowań i emerytury. Odszkodowanie przysługuje robotnikowi nawet wtedy, gdy uległ wypadkowi wskutek własnej nieostrożności. Pozbawiony zostaje odszkodowania tylko taki robotnik kolejowy, któremu dowiedziono, że umyślnie naraził się na wypadek.

(a) **Z fabryk.** Na skutek interwencji Związku robotników przemysłu włóknistego „Jedność”, robotnicy fabryki Szwajgerta (Wólczańska 215) otrzymują obecnie dodatkowe wynagrodzenie za pracę ponad obowiązkowymi godzinami. Zarobek pogodzinny wynosi 1 rb. 8 kop.

— **Żądaniu podwyższenia płacy zarobkowej** przez robotników fabryki Barcińskiego (Tylna 6) odmówiono, wobec czego wszyscy robotnicy tkalni wypowiedzieli pracę na 2 tygodnie. Książki zostały już osteplowane.

— **Robotnicy tkalni Foifra**, po upływie 2-ch tygodni, z powodu niezyskania podwyżki, opuścili zajęcie.

— **W fabryce braci Bechtold (Juliusza № 8)** przystąpiono do ustawiania 26 nowych warsztatów tkackich dla robót kolorowych. Skutkiem jednak braku osnów, zarówno nowe jak i stare warsztaty muszą stać bezczynnie.

— **W oddziale tkalni oraz farbiarni i wykończalni fabryki akc. Towarzystwa Leonhardt, Woelker i Gilbardt** z powodu zwiększonych obciążunków obecnie wprowadzono sześciodniową pracę (w ciągu ostatnich 2-ch miesięcy pracowano tylko 5 dni w tygodniu).

— **Z zadowoleniem stwierdzić należy**, iż skutkiem uwag, poczynionych w tutejszych czasopiśmie, oraz przez zarząd Stowarzyszenia „Jedność”, żony robotników, przychodzące w południe do mężów swoich z obiadem, nie są zmuszone zasiadać przed fabrykami z posiłkiem wzdłuż rynsztoków, ale są wpuszczane do jadalni zaraz po przyjeździe do fabryki.

(h) **Odnaczenie.** Zakład fotograficzny Piotrowskiego z Łodzi za artystyczne zdjęcia fotograficzne na wystawie w Częstochowie nagrodzony został medalem złotym.

(h) **„Zróżliska” pod toporem.** W swoim czasie donosiliśmy, że Towarzystwo opieki nad drzewostanem zwróciło się z prośbą do prezydenta miasta o oddanie pod opiekę T-wa parku „Zróżliska” (Kwela), aby go zamienić na ogród botaniczny. Sprawę tę magistrat przyjął przychylnie i wyznaczył specjalną komisję, która po zbadańca całego parku, stwierdziła, iż drzewa, znajdujące się w nim, są wszystkie chore, zarobaczone do tego stopnia, iż oczyszczenie ich wymagałoby nadzwyczajnych nakładów bez celu, gdyż nie można już tych drzew uratować, a co ważniejsza, że robotwo z tych drzew zaraża rośliny w całej okolicy.

Wobec tego komisja postanowiła wszystkie drzewa w parku „Zróżliska” wyciąć, pnie wykarczować i czysty grunt wraz z całym ogrodzeniem oddać pod opiekę Towarzystwa opieki nad drzewostanem, by to założyło ogród botaniczny. Wskutek tej rezolucji wczoraj przystąpiono do wycięcia drzew w pomienionym parku.

(h) **Ze straży ogniowej ochotniczej.** Roboty przy budowie domu rekwizytowego i stajni, oraz mieszkań dla toporników, woźniców i kominarzy dla I-go oddziału straży ogniowej ochotniczej, na placu miejskim przy ul. Konstantynowskiej postępują szybko. Jest nadzieja, że przed zimą budynki staną pod dachem, a na wiosnę będą oddane do użytku straży.

(a) **Zabawa „Jedności”.** W nadchodzącą niedzielę, dnia 3 b. m., w ogrodzie Stowarzyszenia zawodowego „Jedność” odbędzie się wielka zabawa ogrodowa, podczas której na scenie teatru ludowego odegrany będzie pod kierunkiem J. Myszkowskiego melodramat ze śpiewami i tańcami Nestroja p. t. „Galganduch” czyli „Trójka hultajska”. Początek przedstawienia o godzinie 6-jej wieczorem.

(h) **Duży dowóz grzybów.** Dziś na targi dowieziono znaczną ilość grzybów, rydzów i maślaczy, lecz pomimo takiego dowozu ceny były wysokie, kazano płacić po 1 rb. za garniec.

(a) **Licytacja.** W dniu 3 stycznia r. p. w zjeździe sędziów pokoju m. Łodzi, odbędzie się licytacja na sprzedaż nieruchomości Jakóba i Ruchli małżonków Brauner, położonej przy ul. Spacerowej pod № 769B/19, a składającej się z placu i budynków. Licytacja rozpocznie się od sumy 30,000 rb.

— **W dniu 18 ym listopada r. b., w tymże zjeździe odbędzie się sprzedaż nieruchomości przy ul. Wilezej pod № 966h, składającej się z 3-ch placów i budynków. Nieruchomość ta jest własnością spadkobierców Juliusza Redekera. Licytacja rozpocznie się od sumy 500 rb.**

(a) Testament ks. Fr. Szamoty Zmarły niedawno proboszcz parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny na Starem Mieście ks. Prałat Franciszek Szamota, pozostawił testament, który w tych dniach otwarty został w sądzie okręgowym piotrkowskim.

W testamencie tym figuruje zapis rb. 7,000 ofiarowany zmarłemu przez Annę Kalinowską w papierach procentowych, odsetki którego testator przeznacza na stypendyum dla katolika wychowawca gimnazjum, seminarium, uniwersytetu, politechniki lub innego zakładu naukowego, przyczem nadmieniamy, aby z legatu tego przedewszystkiem korzystali krewni nieboszczyka.

Stypendysta ma otrzymywać zasiłki aż do ukończenia zakładu naukowego, poczem procenty przechodzą kolejno na rzecz drugiego, trzeciego i t. d.

Kuratorem stypendyum wyznaczony został proboszcz parafii do której należy wieś Szamoty. Bibliotekę testator przekazuje na własność kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny na Starem mieście w Łodzi.

(a) Towarzystwo przeciwźbracze. Wczoraj wieczorem, w gmachu Przytulku dla starców i kalek, odbyło się pod przewodnictwem p. Maryi Grzybowskiej zebranie komitetu przeciwźbraczego. Sprawozdanie kasowe z zabawy na rzecz Towarzystwa, urządzonej w Helenowie, wykazało w wydatkach około tysiąca rubli, w dochodach zaś zaledwie 900 rub, deficyt więc stanowi sto rubli. Pod względem finansowym zabawa nie powiodła się. Jak twierdzi komitet zarządzający zabawę, na słabe ożywienie jej wpłynęła głównie nieuzasadniona odmowa dyrekcji kolei elektrycznej łódzkiej co do wywieszania w wagonach tramwajowych ogłoszeń o zapowiedzianej zabawie, co zwykle czyni ta instytucya dla Towarzystwa dobroczynności.

Następnie zastanawiano się nad sprawą budowy domu zarobkowego na projektowanym placu przy ulicy Cmentarnej, należącym do Towarzystwa dobroczynności.

W swoim czasie zarząd Towarzystwa dobroczynności zgodził się w zasadzie na oddanie do rozporządzenia wzmiankowanego placu, obecnie komitet przeciwźbraczy pragnie, aby zarząd rzeczonoego Towarzystwa udzielił pożyczki 2,000 rub., spłacanej ratami w określonym terminie. Obecni na zebraniu wczorajszym członkowie komitetu przytulku noclegowego przyrzekli poprzeć sprawę tę na zebraniu ogólnem Tow. dobroczynności w nadchodzący poniedziałek.

Komitet przeciwźbraczy na budowę domu zarobkowego posiada tysiąc rubli, nadto z różnych ofiar przed kilku laty na ręce p. A. Roszkowskiego wpłynęło 1,200 rub., z przeznaczeniem na budowę sal zarobkowych.

(a) Zebranie prawnicze. Dzisiaj o godzinie 8^{1/2} wieczorem, w lokalu własnym przy Nowym Ryнку № 9, odbędzie się po feryach letnich 1-e zebranie łódzkiego oddziału Towarzystwa prawniczego w Warszawie. Porządek dzienny obejmuje następujące dyskusye:

1) „Czy matka córki jedynaczki jest sukcesorką i czy ma prawo żądać działów?“

2) „§ 52 prawa z 1892 roku o wynagrodzeniu robotników za nieszczęśliwe wypadki.“

3) „Jaki sąd powinien wydać wyrok o rzeczywistem istnieniu i ważności małżeństwa w tym wypadku, gdy wyrok, dotyczący rozwiązania małżeństwa, wydaje sąd cywilny (art. 196 prawa o małżeństwach 1836 r.)“.

(a) W sprawie kasowania marek stemplowych. Rządowe instytucje administracyjne otrzymały od władz wyższych rozporządzenie, nakazujące kasowanie marek stemplowych na wszelkich dokumentach sposobem, któryby markę czynił niemożliwą do powtórnego użycia.

Dotychczasowe sposoby kasowania marek za pomocą różnych przyrządów, oraz przekreślania ich piórem, okazały się niedostatecznymi, gdyż ślady takiego kasowania, osobiście atramentu, łatwo dadzą się wywabie chemicznie.

(a) Zawiadomienie odbiorców towarów. Od jesieni będą wprowadzone na drogach żelaznych nowe przepisy, obowiązujące ekspedycje za niewielką opłatą zawiadamiać odbiorcę towaru o przybyciu ładunku, choćby list przewozowy był wystawiony na okaziciela duplikatu. Obecnie właściciel ładunku musi nieraz kilkakrotnie dowiadywać się na stacji, czy jego towar przybył.

(a) Projekt wykupu kolei prywatnych. Krają pogłoski, że minister komunikacyj ma zamiar poruszyć sprawę wykupu przez rząd prywatnych kolei. Niebardzo to jest wiarogodne, wobec smutnych rezultatów eksploatacji kolei rządowych i niedoborów budżetu państwowego.

(a) Przemianowanie stacji. Pierwsza stacja na terytorium Królestwa Polskiego przed Brześciem Litewskim odnogi brzeskiej kolei Nadwiślańskich «Terespol» z dniem 26 października będzie przemianowana na «Łobaczew».

(a) Nowe połączenie Europy z Australią. Japoński zarząd kolei południowo-mandżurskiej w celu zwiększenia ruchu na tej kolei, powziął myśl zaprowadzenia stałej komunikacji między Dairenem (Dalnyj) i Melbourne'em w Australii.

Odległość między tymi punktami w prostej linii wynosi 6000 kilom. Obecnie podróż z Europy do Australii odbywa się z portów Londynu, Antwerpii, Rotterdamu, Bremy i Hamburga i trwa 55 do 60 dni. W razie doprowadzenia do skutku stałej komunikacji przez Dairen, podróż do Australii trwałaby lądem dni 15, wodą dni 30, razem więc tylko dni 45.

(a) Jubileusz. Tutejsza firma przemysłowa „Hirsberg i Wilczyński“ obchodzi 25-letni jubileusz swej działalności.

(a) Łódzki Bank handlowy przystępuje do budowy gmachu własnego przy ul. Średniej.

(x) Także szantaż. Do fabryki p. D. Bornsteina — jak donosi „Jedność“ — przybyła kobieta wynędzniała, głodna, i z prośbą o pracę zwróciła się do majstra H, któremu opowiedziała o swoim smutnym położeniu. Pan majster zgodził się dać jej pracę, ale pod warunkiem uwłaczającym jej cześć niewieściej.

Ohydne takie szantaże zdarzają się dość często, ale nie często bywają ujawniane. Lecz w wypadkach ujawnienia powinny wywoływać skrupulatne sprawdzenie i energiczną represję.

(a) Z sądów. Sąd gminny na Bałutach rozważał wczoraj sprawę Samuela Rozenberga, oskarżonego o kradzież na przystanku „Łódź—Zgierz“ portmonetki z kilkudziesięciu rublami, stanowiącej własność niejkiej Modrzyskiej.

Oskarżony w sądzie do winy się nie przyznał, opierając się wszakże na zeznaniach świadków, sąd skazał Rozenberga na 6 miesięcy więzienia.

— Sędzia pokoju I rewiru m. Łodzi rozpatrywał sprawę Jakóba Szumkenfera, utrzymującego jatkę na rynku Tanfaniego przy ulicy Lutomińskiej, oskarżonego o używanie fałszywych wag. Oskarżony do przechowywania wag takich przyznał się, lecz oświadczył, iż nie używał ich, wobec posiadania prawdziwych.

Sędzia pokoju, przy zastosowaniu § 1175 ustawy o karach, skazał Szumkenfera na zapłacenie na rzecz kasy miejskiej 10 rub., a w przeciwnym razie na 3 dni aresztu; wagi fałszywe polecił zniszczyć.

— Tenże sędzia rozważał sprawę 19-letniego Feliksa Wnuka, mieszkańca wsi Włodowice, powiatu będzińskiego, oskarżonego o rożmnyne zasypanie oczu piaskiem 4-letniemu Judelowi Brajbortowi, synowi Kopla, mieszkańca Zduńskiej Woli.

W sądzie Wnuk tłumaczył się, iż gdy zarabiał na podwórzu wapno, wiatr rozrzucił piasek, który zasypał oczy chłopcu.

Sędzia na mocy § 129 ustawy o karach, skazał Wnuka na zapłacenie 16 rub. grzywien, lub 5 dni aresztu policyjnego.

(h) Ścieki na ulicy Wodziej. Na ulicy Wodziej i w jej okolicy ścieki z gazowni na znacznej przestrzeni zatrzymują powietrze gazami zabójczymi. W okolicy tej z powodu niższych cen za lokale, jest sporo zakładów naukowych, młodzież więc, dążąca do szkół, wdycha te ekszhalacje. Należałoby przedsięwziąć środki zaradcze do usunięcia tych zabójczych wyziewów.

(a) Z targu. Z powodu świąt żydowskich, ruch na targu dzisiejszym, pomimo wielkiego dowozu wszelkiego rodzaju produktów, był słaby.

(a) Konfiskata spirytusu. W piwiarni przy ul. Targowej № 65, kontrolerzy akcyzy wykryli zapasy spirytusu bez bänderoli. Spirytus skonfiskowano, a właściciela piwiarni pociągnięto do odpowiedzialności.

(a) Nauczyciele domowi. Z ogólnej liczby 34 kandydatów, ubiegających się o stopień nauczy-

ciela domowego, tylko dwóch złożyło egzamin przed komisją przy miejscowym gimnazjum rządowym.

(a) Projektowana wycieczka Stowarzyszenia nauczycieli żydów na wystawę do Częstochowy nie dojdzie do skutku z powodu małej liczby uczestników.

(a) Kradzieże.

— Wczoraj do mieszkania Bencyana Szwarca przy ul. Benedykta nr. 12, za pomocą dobranego klucza do stał się złodziej i zrabował różne rzeczy wartości 200 rubli, oraz 30 rb w banknotach.

— Za pomocą wylamania drzwi dostali się złodzieje do kantoru Hersza Zawłowskiego przy ul. Dobrej nr. 6 i wynieśli parę sztuk towaru, wartości 270 rb.

(p) Ogólnemu osłabieniu wczoraj ulegli dwaj mężczyźni i kobieta, którą odwieziono do szpitala Aleksandra. Wszystkim doraźnej pomocy udzielił lekarze Pogotowia.

(p) Na kurcze żółtaczki zapadli wczoraj: Mateusz Gorczycki, bez zajęcia, lat 36; na ul. Wschodniej nr. 29 Icek Brzęczkowski, pończosznik, lat 24; na ulicy Zielonej róg Lipowej Teofil Borezyński, robotnik, lat 40; na ul. Konstantynowskiej nr. 29 Adam Kowalski, bez zajęcia, lat 75 i na ulicy Długiej nr. 29 Teodora Miłszczak, żona stróża, lat 26. Wszystkim wyżej wymienionym osobom lekarze Pogotowia udzielił doraźnej pomocy.

(p) Wypadki. Na ul. Spacerowej nr. 38 Henryk Klimczak, 7-letni syn ślusarza, spadł z drabiny i okaleczył lewą rękę; na ul. Piotrkowskiej nr. 82 Stanisława Głębska, służąca, lat 25, spadła ze schodów, zwichnęła prawą rękę i odniosła ogólne potłuczenie. Obojgu doraźnej pomocy udzielił lekarze Pogotowia.

(p) Dorozżki przejechały: na ul. Konstantynowskiej róg Pańskiej 7-letniego Ieka Berkowicza, syna handlarza i na Gajera Ryńku 6-letniego Antoniego Wolskiego, syna robotnika. Oboje dzieci opatrzył lekarze Pogotowia.

(p) Krwotok. Dziś w nocy na ul. Andrzeja nr. 13 Stanisława Kozłowska, służąca, lat 26, dostała silnego krwotoku wskutek pęknięcia żyły u prawej nogi. Przybył lekarz Pogotowia arterję zszyl, krwotok zatamował, pozostawiając ją w stałe osłabionym na miejscu.

*

(a) Sensacyjna sprawa. Wkrótce piotrkowski sąd okręgowy będzie rozpatrywał sprawę ks. Karwowskiego, proboszcza ze Strykowa, który przed kilku miesiącami w kościele katolickim w Dobrej, pobłogosławił związek małżeński niejkiego Józwiaka właściciela parafii dobrskiej, b. maryawity.

Józwiak wstąpił do zgromadzenia maryawitów zaraz na początku powstania sekty i wtedy to, jak to już w swoim czasie donosiliśmy, będąc wdowcem, ożenił się z maryawitką. Dzieci jego również należały do wyznawców maryawityzmu.

Wiosną r. b. Józwiak, zniechęcony do maryawityzmu, powrócił na łono kościoła katolickiego ze wszystkimi dziećmi. Żona jednak maryawityzmu wyrzec się nie chciała i opuściła męża. Wskutek tego J. ożenił się z katoliczką.

Niezwykły ten związek, który wywołał nielada sensację, pobłogosławił właśnie ks. Karwowski, za co wytoczono mu proces.

(a) Zebrania gminne. W m. b. niemal we wszystkich gminach odbęda się zebrania gminiańskie, celem omówienia spraw, związanych z gospodarzą gminną.

(a) Ze Zgierza. W fabryce H. Sirkisa w Zgierzku, robotnicy po 2-tygodniowym strejku, uzyskawszy podwyżkę płacy zarobkowej w stosunku 1/2 kop. od 1000 wątków, przystąpili do pracy. Dotychczas od 1000 wątków płacono 5 1/2, obecnie więc 6 kop.

— W tkalni braci Sirkis w Zgierzku robotnicy otrzymali podwyżkę w stosunku 1 kop. od 1000 wątków.

— Z powodu znacznej ilości zamówień, wykończalnia J. Napieralskiego rozpoczęła pracę na dwie zmiany.

— W tkalni Cerynta robotnicy bez strejku, po 2-tygodniowym wynowieniu, uzyskali podwyżkę o 1 kop. na 1000 wątków.

— W tkalni Kaufmana uzyskano również podwyżkę; robotnicy przystąpili do pracy.

(a) Z Łęczycy donoszą: Dziś wyjechała do Częstochowy dla zwiedzenia wystawy grupa uczniów tutejszej 4-klasowej szkoły realnej.

Z uczniami wyjechał dyrektor oraz dwie nauczycielki.

(a) Oddział „Jedności“ w Żyrardowie zwołuje w dniu 10 b. m., o godzinie 2-ej po południu, walne zebranie w celu wysłuchania sprawozdania i referatu o związkach zawodowych.

SZTUKA I PIŚMIENICTWO.

(x) **Teatr.** W niedzielę, dnia 3 października, dyrekcya Teatru polskiego w Łodzi występuje ze zwykłym widowiskiem popołudniowym w teatrze Wielkim, na którym ukaże się głośny dramat z Dostojewskiego p. t. „Zbrodnia i kara” z p. Mielewskim, wyborynym wykonawcą trudnej roli Raskolnikowa i kapitalnym sędzią śledczym, p. Junoszą na czele. Sztuka ta o głębokim napięciu dramatycznym i niezwykle subtelnej tkance psychologicznej, na niedzielnym przedstawieniu wywarła duże wrażenie na szczerze zapełniającej salę publiczności i znalazła powszechne uznanie krytyki. Widowisko niedzielne rozpocznie się, jak zwykle, o godz. 3 po poł.; ceny miejsc najniższe (popularne); bilety od piątku nabywać można w kasie teatru Wielkiego, od godz. 10 do 2 i od 5 do 8 wieczorem.

Z WARSZAWY.

* Z Kamionka.

O negdaj o g. 3 po południu, na cmentarzu kamionkowskim zaczęła się zbierać publiczność, podążająca ze wszystkich dzielnic Pragi na zapowiadaną uroczystość poświęcenia kamienia węgielnego pod budowę kościoła na terytorium cmentarzem.

Z grona komitetu budowy nikt na cmentarzu nie przybył, natomiast stróż miejscowy poinformował zebranych, że doręczył mu rewirowy cyrkulu praskiego rozporządzenia oberpolicmajstra, który sprzeciwił się odbyciu zapowiadanej uroczystości, albowiem komitet nie załatwił formalności prawnych, t. j. nie zawiadomił o tym władzy policyjnej.

* Zmiana w godzinach handlu.

General-gubernator warszawski zmienił art. 7-my wydanych w październiku r. z. obowiązujących przepisów o odpoczynku pracowników w zakładach handlowych.

Według tej zmiany, w sklepach, handlujących napojami mineralnymi, sprzedaż może się odbywać od g. 9 zrana do 12 w nocy, o ile nie sprzedaje się tam innych towarów.

* Ludność Warszawy.

W r. b. ludność Warszawy obejmuje: 285,503 mieszkańców stałych i 478,572—niestałych a ogółem 764,054.

Z liczby tej przypada: na mężczyzn 366,057 i na kobiety—397,997.

Według wyznań było: katolików 428,961, żydów 281,734, prawosławnych 30,704, ewangelików 18,189, maryawitów 2,818, mahometan 945, ormian gregoriańskich 307, staroobrzędowców 286 i karamów 20.

* Testament ś. p. Witolda ks. Czetwertyńskiego.

Zmarły przed kilku dniami nagle w Daszowie ś. p. Witold ks. Światopełk-Czetwertyński zostawił testament, na mocy którego dobra ziemskie dziedziczą trzej jego bracia, cały zaś olbrzymi majątek ruchomy w sprzętach, akcyach i kapitałach, jak również domy i place, wyjąwszy nieliczne legaty, zmarły zapisał dyrektorowi cukrowni «Światopełk», p. Mazewskiemu.

Na cele publiczne zmarły nie prawie nie ofiarował. Tylko warsztaty stolarskie księcia zapisane zostały Muzeum przemysłu i rolnictwa w Warszawie, nadto zaś przeznaczył książkę 20,000 rb. na dwa stypendya dla szkół średnich.

* Bruki drewniane.

Jeden z inżynierów miejskich opracował referat w sprawie bruków drewnianych, dowodząc, iż we wszystkich większych miastach zagranicznych, po kilkunastoletnich i dłuższych doświadczeniach z brukiem z kostek drewnianych rozmaitych gatunków, okazały się one niepraktycznymi pod bardzo wielu względami i już w wielu miastach zastąpiono je asfaltem i granitem.

W Warszawie, zdaniem sprawozdawcy, bruk drewniany pozornie tylko zdaje się być tańszy, w rzeczywistości zaś jest droższy od bruków asfaltowych i granitowych, przytem przesiąka płynami cuchnącymi i służy jako gniazdo rozsadnikowe dla rozmaitych mikrobów.

Referat rzeczonony będzie przedstawiony do opinii komisji obywatelskiej.

Z KRÓLESTWA.

Zajście w kościele. W ubiegłą niedzielę podczas sumy, kościół farny we Włodawku był widownią przykrego zajścia.

W chwili, kiedy ks. kan Michalski, celebrujący nabożeństwo, odwrócił się od wielkiego ołtarza na „Dominus vobiscum”, pani K. z zawodu akuszerka, przedarła się za balustradę i rzuciła się na księdza, chcąc go ściągnąć od ołtarza, przy czem wykrzykiwała różne groźby.

Ks. Mańkiewicz, spowiadający wówczas w kaplicy, wybiegł z konfesjonau i zarządził usunięcie z kościoła pani K. którą też zaraz wyprowadzono i oddano w ręce policyi.

Z urzędu policyjnego, po odebraniu uroczystego przyrzeczenia od sprawczyni zajścia, że się to więcej nie powtórzy, odprowadzono ją do mieszkania.

Pani K. już poprzedniego dnia zaczęła zdradzać nienormalny stan, wśliznęła się bowiem do zakrystyi i zabrała pęk kluczy, poczem zamknęła się szczerze w swoim mieszkaniu. Dopiero podstępem odebrano jej klucze.

Pani K. ulegając manii prześladowczej, telegrafowała do Petersburga z żądaniem przysłania armat i ochrony. Rozumie się, że depechy tej nie wysłano. O ile sędzić można z różnych danych, to na ten chorobliwy jej stan wpłynęła ta okoliczność, że właściciel domu, wskutek różnych zajęć wymówił jej mieszkanie, które ma zająć jeden z wikaryuszów.

Schronisko dla kobiet. W Sosnowcu z inicjatywy miejscowych członków warszawskiego Towarzystwa ochrony kobiet postanowiono założyć schronisko dla kobiet.

Celem tego schroniska ma być udzielanie przytułku tymczasowego:

1) Młodym kobietom, odebranych przez członków Towarzystwa ochrony kobiet z rąk handlarzy żywym towarem lub z domów rozpusty (z utrzymaniem na koszt Tow.).

2) Kobietom przejezdnym (w podróży) lub przybyłym, które nie mają w Sosnowcu lub okolicy znajomego sobie domu prywatnego, a nie życzą sobie zatrzymywać się w hotelu (z utrzymaniem na koszt własny).

3) Tym z kobiet, bez różnicy stanu i wieku, które z jakichkolwiek przyczyn osobistych, żądać będą tymczasowej w „Schronisku” opieki Towarzystwa.

Postanowiono zwrócić się do Towarzystwa warszawskiego w sprawie funduszu na ten cel potrzebnego.

Wkrótce w sprawie tej odbędzie się ponowne zgromadzenie w sali biura powiatu w Będzinie pod przewodnictwem bar. Mirbacha.

Z LITWY I RUSI.

Skazani urzędnicy policyjni. W dniu 24 b. m. w wileńskim sądzie okrągowym, jak pisze „Kur. Lit.”, zasiadli na ławie oskarżonych: p. nocoenik komisarza cyrkulowego z Wilna, Hryniewicz, komisarz rewiru Fiedotow i rewirowy Łyskowski.

Hryniewicz oskarżony był o pobicie utrzymującego piwiarnię, Kowalewskiego; Fiedotow — o bezprawne pozbawienie wolności niejakiego Wojnicz w Nowej Wilejce, a Łyskowski — o zelżenie właściciela wędliniarni na Pohulance, Czyża.

Sędziowie podsądnych uznali za winnych i skazali na areszt: Hryniewicza i Fiedotowa na trzy tygodnie, Łyskowskiego — na dni siedem.

Zaniechanie obrad. „Kuryer warszawski” donosi: Na zebraniu polskim przedwyborczem w Kijowie, zwołanem z powodu wyborów posła do rady państwa z Ukrainy, gubernator kijowski zabronił obradować po polsku. Wobec tego nie obradowano wcale.

Z CESARSTWA.

Zjazd nacyonalistów. Wobec zbliżającego się terminu rozważania w instytucjach prawodawczych projektu wprowadzenia instytucyi ziemskich w 9 guberniach zachodnich, «prawdziwi rosyjanie» z „Kijewlaninem” na czele uważają za słuszne i konieczne przedsięwzięcie energicznych środków,

w celu obrony sprawy rosyjskiej przed niebezpieczeństwem, jakim zagraża przewaga prądu liberalno-kosmopolitycznego w Dumie państwowej nad prądem narodowo-rosyjskim.

Akcya «obronna», mająca zapobiedz temu, aby instytucje ziemskie w 9 guberniach zachodnich nie zostały oddane w ręce «wszechpolaków», ma być zapoczątkowana przez zjazd przedstawicieli «18 milionów» ludności rosyjskiej z Litwy i Rusi.

Zjazd ten, ochrzczony imieniem «Zjazdu zachodnio-rosyjskiego», ma się odbyć w Kijowie d. 17 października r. b.

Program zjazdu jest nader obszerny i obejmuje następujące przedmioty: ziemstwo w kraju Zachodnim i środki zabezpieczenia interesów narodowo-rosyjskich w tym kraju, rola duchowieństwa prawosławnego w ziemstwie, reprezentacya ludności rosyjskiej 9 gubernii zachodnich w Radzie państwa, utworzenie w tych guberniach krasowego związku nacyonalistów rosyjskich, wydawnictwo pisma narodowo-rosyjskiego dla Rusi zachodniej itd., itd., tak, że wreszcie na tym zjeździe ma być omawiana nawet.. kwestya rosyjska w Galicji i Bukowinie (!)

Rozmach nie byle jakii!

W zjeździe mają prawo brać udział: przedstawiciele organizacyi nacyonalistycznych, posłowie do Dumy od kraju Zachodniego, wyborcy i osoby specjalnie przez komitet zaproszone.

Każdy z uczestników zjazdu wpłaca 3 ruble na wydatki organizacyjne.

Ostatnia poczta.

— „Riecz” donosi: Departament gospodarczy senatu fińlandzkiego (odpowiadający znaczeniem gabinetowi ministrów) z powodu wniesienia do sejmu wniosku o wynagrodzenie wojskowe dla Cesarstwa, postanowił podać się do dymisji.

— Do dzienników wiedeńskich donoszą z Cetyni: Wykryto w Cetyni spiszek wojskowy, mający na celu zdeponowanie księcia. Skompromitowany jest pomiędzy innymi podobno także ks. Daniłło. Z powodu wykrycia spisku wielu oficerów uciekło do Turcji.

— „Neue Freie Presse” donosi, że ambasador austriacki w Petersburgu hr. Berchtold przechodzi do emerytury. Następcą jego ma być podobno hr. Szezen, dotychczasowy poseł przy Watykanie. Minister wspólnych finansów, Burian, ma być mianowany ambasadorem austriackim przy dworze rzymskim, jego dotychczasowe stanowisko zaś ma zająć Jan hr. Zichy.

— Ze Lwowa donoszą: Sejm odrzucił żądanie ukraińców, aby rozpocząć obrady nad odpowiedzią komisarza rządowego w sprawie rzekomych nadużyć starostów względem ukraińców. Namiestnik w przemowie swojej bronił starostów. Ludowcy złożyli następujący wniosek nagły: „Sejm wzywa rząd, aby nie pozwolił na otwarcie granicy dla dowozu z Serbii i Rumunii żywego bydła i trzody chlewnej, oraz mięsa”.

Ukraińcy urządzili zgromadzenie w sprawie reformy wyborów i postulatów szkolnych. Po zamknięciu zgromadzenia młodzież ukraińska urządziła na ulicach demonstracyę, przy czem wybiła szyby. Policya aresztowała pięciu przywódców demonstracyi.

— Do „Timesa” donoszą z Melili: Kabyłowie w górach Rifu jeszcze nie są zupełnie pokonani. Dopóki ci kabyłowie nie będą upokorzeni, nie można mówić o pokoju. Z tego powodu radość hiszpanów z okazji zwycięstwa jest jeszcze przedwczesna.

— Sekretarz Towarzystwa reform w Kongo, Morel, ogłasza w „Daily News”, na podstawie opowiadań naocznych świadków, o strasznych okrucieństwach, jakich dopuszczają się urzędnicy państwa Kongo. Setki mężczyzn, kobiet i dzieci spalono. Często zdarzały się wypadki, że kobiety stawiano podstępem, jako cel do strzelania. Całe wsie popalono a ludność torturowano. Nie raz też torturowanych krajowców urzędnicy dawali ludożercom do zjedzenia.

— Z Berlina donoszą: W czasie wzlotów aeroplanów w Johannisthalu pod Berlinem, Latham, opuszczając się w ciemności na ziemię, uderzył o drzewo. Aeroplan jego skutkiem tego uległ silnemu uszkodzeniu. Sam Latham zranił się w głowę.

— W Ionie gabinetu angielskiego powstały

poważne nieporozumienia. Minister marynarki żąda powiększenia liczby żołnierzy na okrętach o 17,000. Inni ministrowie są temu przeciwni, ze względu na połączone z tem zwiększenie budżetu wydatków ministerium marynarki. Minister marynarki grozi dymisją, jeżeli żądanie jego nie będzie uwzględnione.

— Proces przeciwko Maryi Tarnowskiej, oraz jej współnikom, oskarżonym o zamordowanie hr. Komarowskiego, rozpocznie się przed sądem w Wenecji d. 10 stycznia 1910 r.

TELEGRAMY.

Petersburg, 30 września (P.) Ministerium spraw zagranicznych otrzymało dane następujące co do zajścia w Charbinie:

Na podstawie decyzji pogranicznego sądu okręgowego, jak również misji rosyjskiej w Pekinie z dnia 4 sierpnia r. b. różnym osobom przysądzo od Towarzystwa browaru akcyjnego w Charbinie 3,000 rb., skutkiem czego komisarz sądowy sądu wyższego przystąpił na mocy wyroku egzekucyjnego, do sprzedaży majątku tego browaru.

Tymczasem konsul niemiecki oświadczył, że Towarzystwo nie jest zarejestrowane, jako takie w Rosji i nie stanowi osoby prawnej, wobec czego pretensje do niego powinny być przedstawione oddzielnie każdej osobie, mającej w niem udział, wśród osób zaś tych znajdują się dwaj poddani niemieccy: Wróblewski i Retger. Konsul protestuje przeto przeciwko sprzedaży majątku tych osób z nakazu sądu rosyjskiego.

Na protest ten konsulat niemieckiego sądu okręgowy odpowiedział, że uznaje Towarzystwo za osobę prawną, podlegającą sądom rosyjskim, ponieważ kontrakt Towarzystwa poświadczony był u notariusza rosyjskiego i ponieważ Towarzystwo dotychczas zawsze czyniło zadość pretensjom, zasądzanym przez sądy rosyjskie, jak również samo zwracało się ze swojemi pretensjami do rosyjskich instytucji sądowych jako osoba prawna. Poza to sąd oświadczył, że poddani niemieccy, będący współwłaścicielami browaru, mają zupełną możność żądania zwrotu strat w razie nielegalnego działania sądu okręgowego, licytacja zaś na mocy wyroku egzekucyjnego nie może być wstrzymana.

Wobec tego, dn. 26 b. m. komisarz sądowy przybył do browaru, lecz zastał wrota zamknięte i wywieszoną na nich flagę niemiecką, był więc zmuszony zawdzwąć policyę i wejść przy jej pomocy do browaru przemocą, przyczem znajdujący się w browarze poddani niemieccy pobili 2-ch policyantów. Policyanci obnażyli szable i przywrócili porządek. Nikt przytem szkody nie odniósł. Po przywróceniu porządku, komisarz sądowy przystąpił do sprzedaży browaru, nie doznawszy już przeszkód jakichkolwiek. W czasie czynności komisarza, przybył do browaru konsul niemiecki i oświadczył, że otrzymał instrukcyę, aby nie stawiać oporu.

Władze rosyjskie wytoczyły sprawę o znieważenie policyi przez poddanych niemieckich, doręczony spisany z tego powodu protokół konsulowi rosyjskiemu, celem przekazania niemieckiemu, który ze swej strony zaprotestował przeciwko pogwałceniu przez władze rosyjskie eksterytarylności poddanych niemieckich.

Petersburg, 30 września (P.) Departament leśnictwa projektuje w celu polepszenia i uregulowania eksploatacyi lasów rządowych utworzyć tysiąc nowych leśnictw w Rosji europejskiej, jak również azjatyckiej i zwiększyć liczbę rewizorów lasów.

Petersburg, 30 września (P.) W ciągu kilku dni ostatnich stwierdzono w bankach petersburskich pojawienie się w znacznej liczbie fałszywych banknotów angielskich, przeważnie wartości pięciu funtów szterlingów.

Petersburg, 30 września (P.) Senat odrzucił skargę kasacyjną agenta policyi śledczej, Bujewicza, skazanego za wymuszanie łapówek na 2 lata i 9 miesięcy rot aresztanckich.

Petersburg, 30 września (P.) W hotelu, położonym na ulicy Siemionowskiej zamordowano dziewczynę. Morderca, przytrzymany przez numerowego, usiłował go zabić i zbiedz, ale był

aresztowany, przyczem okazało się, że jest już poszukiwany za zamordowanie przed kilku tygodniami i innej dziewczyny w hotelu „Dunaj“.

Charbin 30 września (P.) Według zebranych wiarogodnych danych okoliczności, towarzyszące sprzedaży przez licytację fabryki Tow. „Charbin“, są następujące: „D 26-go września r. b., o godz. 11-ej przed poł., do browaru Tow. „Charbin“ przybył komisarz sądowy pogranicznego sądu okręgowego, Siwko, celem dokonania licytacji gmachu fabryki, należące do trzech właścicieli, z których jeden jest rosyjaninem. Na żądanie komisarza, aby otwarto bramę odpowiedziano odmownie. Wówczas komisarz rozkazał przejść przez parkan policyantom Wiedniaginowi i Poitawowowi, i otworzyć bramę, co też wykonali. Jednocześnie znajdujący się wewnątrz podwórza wspólnicy browaru, poddani niemieccy, Rechter i Rosenquanger, rzucili się na policyantów i pobili ich kilkakrotnymi uderzeniami kulaków. Bramę otwarto przemocą i licytacja dokonano w południe. Na bramie wywieszono flagę niemiecką. Według informacji prywatnych policyantów szczerko psami. Opór ustął dopiero, kiedy policyanci, w celu obrony, obnażyli pałasze.

Petersburg, 30 września (P.) Zastrzelił się tutaj senator Kowalewski, ojciec chorążego i puzia, pociągniętych do odpowiedzialności w sprawie krwawej awantury z policyą przy ulicy Nadzieińskiej.

Helsingfors, 30 września (P.) Komisja miejska opracowuje projekt przekształcenia wysp: Busholmu i Landholmu oraz wejścia do portu Sandkow w celu zbudowania wielkiego portu, odpowiadającego potrzebom brzegów tych wysp.

Keroz, 30 września (P.) Skutkiem silnego deszczu, w mieście nastąpiła powódź. Kilka ulic stoi pod wodą.

Kursk, 30 września (P.) W Suchoje, w pow. rylskim, splonęły 122 osady włociańskie. W ogniu zginęła stara kobieta. Straty wynoszą 200,000 rb.

Konstantynopol, 30 września (P.) Nadzwyczajne poselstwo tureckie wyjeżdża do Lwadii dnia 5 października.

Saloniki, 30 września (P.) Z powodu niepowodzenia wyprawy wojskowej do Albanii, pomiędzy młodoturkami a albańczykami rozpoczęły się rokowania w celu pogodzenia się i odwołania Dżawida baszy.

Tabryz, 30 września (P.) Na posłów do medżylisu wybrano 15-tu persów, wśród nich urzędnika poselstwa niemieckiego w Teheranie, Mirza rizej.

Buenos-Ayres, 30 września (P.) Ruch rewolucyjny w Paragwaju przybrał w ostatnich dniach charakter groźny. Liczne oddziały powstańców zajęły różne punkty pograniczne. Rząd paragwajski zaprowadził cenzurę telegramów.

DZIENNE.

Nowoczerkask, 1 października (P.) Z prowincji amurskiej powróciła wyprawa z geologiem Polenowem na czele, badająca grunta w systemie rzeki Tyrina. Wyprawa przeszła 500 wiorst, odkryła pokłady węgla i gorące źródła siarczanego. Grunt, podatny do uprawy, znalaziono nad brzegami rzek w nieznacznej ilości.

Londyn, 1 października (P.) Do „Timesa“ telegrafują z Teheranu i donoszą o licznych bandach rozbójników, które pojawiły się na drodze z Ispahanu do Sziraz. Rozbójnicy terroryzują wsie. Włocianie uciekają do miast. Handel i przewóz towarów przerwane. W Teheranie dokonano szeregu ważnych aresztowań w sprawach politycznych.

Poczdnam, 1 października (P.) Żona następcy tronu powiła syna.

Z ostatniej chwili.

Faryż, 1 października (Wł.) Coraz dobitniejsze przesłanki stwierdzają, że onegdajszy wybuch bomby w Barcelonie był dziełem policyi za wiedzą rządu, który tą drogą pragnął zdobyć powód do przedłużenia w tem mieście stanu oblężenia.

Wśród ludności barcelońskiej panuje z tego powodu wielkie wzburzenie, grożące nowemi wypadkami.

Londyn, 1 października (Wł.) Spustoszenia, jakie poczyniły w całej Anglii ostatnie deszcze,

stawiają nader ciężkie horoskopy tamtejszemu rolnictwu. Partya liberalna zamierza z tego powodu wystąpić w parlamencie z wnioskiem obniżenia pewnej kategorii podatków pośrednich.

Berlin, 1 października (Wł.) Z Brukselli donoszą, że Scherping bawił tu w ostatnim tygodniu w celu organizowania tajnej policyi we Francji, Belgii, Szwajcaryi i we Włoszech. Rządy tych państw wskutek ostatnich rewelacyj Burcewa odmówiły poparcia agentom rosyjskim. Musiano zatem zmienić system organizacyjny.

Londyn, 1 października (Wł.) Angielska izba wyższa skłania się do uchwalenia budżetu ze względu na konieczność uniknięcia zawikłań wewnętrznych.

Berlin, 1 października (Wł.) Dzisiaj odbyły się próby świeżo zbudowanego niemieckiego pancernika o pojemności 15 tysięcy ton.

Berlin, 1 października (Wł.) Wczoraj na konkursie aeronautycznym Latham przebył 82¹/₂ kilometrów w ciągu 1-ej godziny 22 minut.

W Poczdnamie wobec cesarzowej wzniósł się na wysokości przeszło 300 metrów, ustalając ten nowy rekord, jednocześnie utrzymuje przy tem, że będzie w stanie zrobić tysiąc metrów.

OFIARY.

Na wpisy dla niezamożnych uczniów Szkoły Handlowej kupiectwa łódzkiego.

M. M. 1 rb. 50 kop. — Jankowski 50 kop.

Na gniazdo Tow. opieki nad dziećmi.

J. S. nieprzyjęte przez korepetytora za trzy lekcey 1 rb 95 kop.

Giełda warszawska.

(Telefonem)
z dnia 1 października

	žad.	ofiar.	tranz.
Czeki na Berlin	46 12	—	—
4% Renta Państwowa	87,90	87,75	86,75
5% Pożyczka wewnętrzna z 1905 r.	100,50	99,50	—
5% " " " " z 1906 r.	100,50	99,50	—
5% Premii wki 1-iej emisji	453	443	—
5% " " " " II-iej " " " " "	339	329	—
5% " " " " Szlacheckie	305	295	—
4 ¹ / ₂ % Listy Ziemiańskie Król. Polsk.	92,75	91,80	92,40
4% " " " " " " " " " " " " " "	—	—	—
5% Listy zastawne m. Warszawy	95 75	94,85	95,30
4 ¹ / ₂ % " " " " " " " " " " " " " "	91,15	90 25	90,70
Akcje „Lilpop, Rau i Lewenstein	—	—	—
" " " " " " " " " " " " " "	—	—	104
" " " " " " " " " " " " " "	—	—	—
" " " " " " " " " " " " " "	—	—	—
" " " " " " " " " " " " " "	—	—	—
" " " " " " " " " " " " " "	—	—	—
5 ¹ / ₂ % Listy zastawne m. Łodzi	98,00	98,00	—
4 ¹ / ₂ % " " " " " " " " " " " " " "	87,50	88,00	—
5% Listy m. Piotrkowa	—	—	—
Bank Handlowy w Warszawie	—	—	—

SPOSTRZEŻENIA METEOROLOGICZNE

Stacji centralnej K. E. L.

Data.	Barometr sprawdzony do 0 ^o st.	Termometr w st. C.	Wilgotność w %.	Kierunek i siła wiatru	Uwagi
30/IX 1 pp.	739,6	+13,7	81	PrZ1	Z dnia 30 IX
30/IX 9 w.	740,4	+11,0	97	Z1	Temperatura max. +13,8 ^o C.
1/X 7 r.	739,8	+10,5	94	PdZ1	Temperatura min. +9,5 ^o C. Opad 0,0

Gatunek wyborowy Węgla Kostki I

dostać można w ilościach od 25 korey

WAŁAW KOSSAKOWSKI

ul. Widzowska 50, telefon 11-21.

2054d-1

Nasz Dom Konfekcyjny

zostanie otwarty

w niedzielę, 3 października
o godzinie 1-oj po południu.

Upraszamy Sz. P. o przejrzenie
naszych nadzwyczajnie asortowanych
oddziałów bez obowiązku kupna.

Parter:

Męskie Garderoby
Uczniowskie Garderoby
Dziecinne Garderoby.

1-o piętro:

Damskie Garderoby
Panięskie Garderoby
Oddział Futra
Oddział Obstalunków
męskich i damskich.

Schmechel i Rosner

Największy Dom Konfekcyjny na miejscu

Łódź, Piotrkowska 100.

2097-2-1

DYREKCJA

Piotrkowskiego Tow. Kredytowego Miejskiego

na zasadzie § 71 Ustawy Towarzystwa, podaje do wiadomości, że dla odbycia wyborów na pełnomocników Towarzystwa z miasta Zgierz a wyznaczone zostało Zgromadzenie wyborcze na dzień 4/17 października r. b., o godzinie 3-oj po południu; podobnie Zgromadzenie wyznaczone zostało na tenże dzień 4/17 października również o godz. 3-oj po poł. dla odbycia wyborów na pełnomocników Towarzystwa z m. Tomaszowa.

Wybory powyższe odbędą się zarówno w m. Zgierzu, jak w m. Tomaszowie, w lokalach miejscowych Magistratów. Zgromadzenie uważa się za doszłe do skutku bez względu na ilość osób, jaka się na nie stawiła.

Piotrków dnia 16/29 września 1909 roku. 2090 3

W Teatrze

„Elektro-Biograf“

Piotrkowska № 86

od 2 października (na czas krótki) rozpoczną się bardzo interesujące

FRANCUSKIE

WALKI DAM.

2096-3-1

Okazyjnie!

Sztywne kapelusze po rb. 1.50 w kolorze ciemno marengo — w Magazynie E. Ajfra, Piotrkowska 9. Pracownia futrzana przerabia kołnierze, muflki, zakłady etc. tanio. 2089-3-2

Robotnicy-monterzy,

obeznani z izolacją rur parow. i kotłów mogą się zgłosić: Wólczańska 139. 2078-3-2

Dr. OSIECKI

powrócił

Piotrkowska № 271.
Godziny: 9 — 11 r. 15 — 7 w.
Choroby wewnętrzne i dzieci. 2080 G 1

Pracownia sukien i bluzek

damskich przyjmuje obstalunki i wykonywa według wymagań Sz. Klifjenteł. Ul. Karola № 14 m. 27.
Z szacunkiem
M. Wasilewska. 2088 3 1

Młode

KANARKI

harceniśkie

do sprzedania.

Południowa № 18, Hotel Nowo-Europejski № 3 2092-3-1

ODCISKI NISZCZY KORZENIEM
MOZOLIN 35%
PREMIERKA
WYSTARZA SIĘ NAŚLAD. SPRZED. WSZĘDZIE
Faber w Petersburgu Cherepowo 1909

1159-50-40

DRABNE OGŁOSZENIA.

AIAIAIA! Meble z kilku pokojów sprzedam tanio tylko do 4-go października: 2 łóżka z materacami, bielizniarka, szafka nocna, toaletka, 2 tremo, otomana dywanowa, kredens, 12 krzeseł krytych skórą, stół, biurko męskie, fotel, biurko damskie, szafy do ubrania, obrazy duże olejne i kilka małych, szupki, parawanek, lampy i różne drobniaki. Widzowska № 73 m. 50. 3706-4-3

A! Okazyjnie tanio do sprzedania otomana, lustro i stół dębowy. Wiadomość w Administracji „Rozwoju”. 3585-d

W sobotę, dnia 2-go października 1909 r.

Otwarcie BARU a la HAWELKA

ulica Zielona № 7.

Najlepszy i tani bufet i kuchnia pod zarządem najlepszego kuchmistrza z Warszawy. 2081-3-1

„Ilion” Biuro przepisów papierów na maszynał.
Łódź, Zielona № 11 — dawniej: Piotrkowska № 111. 2063

A! Lombard (Piotrkowska 69) sprzedaje tanio różne towary wełniane zimowe 3741-3-1

Blacharz do robót budowlanych potrzebny. Tamże potrzebni uczniowie. Radwańska 5. 3754 3-1

Człowiek z kaucją 50 rb. do roznoszenia towarów potrzebny. Piotrkowska 117 1 piętro m. 2. 3731-2-2

Dplom. nauczycielka udziela lekcyj jęz. franc., niemieck., rosyjsk. oraz korepetycji i przysposabia do zakład. naukowych. Oferty skład. w „Rozwoju” dla T. Turskiej. 3713-2-1

Do sprzedania kawiarnia z dwoma billardami kręglowym i piramidkowym, razem lub oddzielnie. Bałuty, ul. Łagiewnicka № 27. 3747-3-1

Do wynajęcia zaraz 2 mieszkania w Chojnach w Dąbrowie przy ul. Łącznej № 21. 3740-1

Doświadczony korepetytor przysposabia do wszystkich klas gimnazjum, oraz na świadectwa. Wiadomość Dzielna 40, m. 1 od g. 7-8. 1545

Garnitur salonowy, stół, lustro tiemo, dywan duży, umywalka i nocny stolik z marmurowymi blatami do sprzedania zaraz. Wiadomość w kantorze przewozowym, Konstancyńska 14. 3746-3-1

Heleny Lipińskiej pracownia została przeniesiona na ulicę Władzowską № 90, pierwsze piętro front. 3587-5-5

Magiel mało używany do sprzedania. Nowo-Zarzewska 15. 3710-3-3

Mydlnik potrzebny. Radwańska 9 m. 4. 3732-2-2

Nauczycielka z patentem szkół początkowych, z czteroklasowym wykształceniem, poszukuje posady lub korepetycji. Wiadomość: ulica Główna 38 m. 14. 3638

Nauczycielka - wychowawczyni, rozporządzająca dużym słownictwem mieszkaniem, przyjmie na stancję zamożną panią, zapewniając jej opiekę i pomoc w naukach. Andrzejka 11. 3736 2-1

Odzwierny starszy, robotnik, piśmienny, trzeźwy, energiczny, bezdzietny, potrzebny. Benedykta 88. 3758-2-1

Potrzebna zdolna podręczna. Mikołajowska № 29 m. 16. 3730-2-2

Potrzeba dwóch czeladzi stolarskich na roboty sklepowe. Lipowa № 9. 3739-2-2

Pokój zaraz do wynajęcia, na parterze, z osobnym wejściem. Wiadomość Zielona 39, stróż wskazuje. 3716-3-3

Przyjmę przyzwoitą pannę na mieszkanie. Wiadomość w Administracji „Rozwoju” 3717 3-3

Potrzebna służąca do wszystkiego, dźwiczyna lub kobieta umiejąca gotować. Wiadomość w „Rozwoju”. 3536d

Poszukuję pokoju w okolicy ul. Dzielnej. Oferty pod „Pokój” w Administracji „Rozwoju”. 3743-2-1

Potrzebna dziewczyna do wszystkiego. Krótka № 8 m. 13. 3759-2-1

Potrzebne żadne staniczarki i spódniczarki. Widzowska № 51. 3752-3-1

Sklep zaraz do wynajęcia. Konstancyńska 43. 3761-3-1

Sprzedam rasową sukę dogą bez jednej plamy, drogiej maści Ulica Nowaka № 24. Derbl-cki 3742-3-1

Są do sprzedania kostiumy i suknie. Piotrkowska 144 m. 9 III piętro. 3753-3-1

Sprzedam czarny uczniowski szyniel mało używany, dla ucznia lat 13-14. Pasz-Szulca № 11 m. 12. 3719-3-3

Skien do sprzedania z powodu wyjazdu, w dobrym punkcie, zaraz. Wiadomość na miejscu, ul. Szkolna № 1 przy Długiej. 3726-3-2

Skien do sprzedania w dobrym punkcie, z powodu choroby, w Nowych Chojnach, ulica Piotrkowska № 6 3733-3-2

Uczeń z czteroklasowym wykształceniem poszukuje posady w kantorze lub zakładzie technicznym. Wiadomość Przędzalniana 44 m. 32 3521-3-2

Wynajmę zaraz pokój bez mebli. Wejście frontowe, pierwsze piętro. Cena 15 rubli miesięcznie. Także do sprzedania ładna lampa naftowa do salonu. Władzowska № 47 m. 2, od godziny 11-oj rano do 3-oj po południu 3750-3-1

Z duże pokoje, przedpokój, kuchnia, od listopada wskutek wyjazdu odstąpię. 350. Sprzedam wszystkie meble. Konstancyńska 19-12. 3712-2-2

Zagubione dokumenty.

Gancelarz Antoni zgubił kartę od paszportu, wydaną z fabryki Włodzimierskiego. 3755 3-1

Sylwester Gustowski zgubił kartę od paszportu, wydaną z biura P. Holca. 3745-3-1

Skradzono świadectwa fabryczne i paszport, wydany z gm. Gosławice, now. kontuskiego, na imię Jana Kuznowicza 3734 3 2

Werner Bronisław zgubił kartę od paszportu, wydaną z fabryki Stolarowa. 3758-1

Zaginał kwit od paszportu na imię Kazimierza Czarnieckiego, wydany z fabryki Birnbauma. 3761 3-1

Zaginał kwit od paszportu na imię Felicy Barczak, wydany z fabryki Scheiblara. 3760-1

Zaginał kwit od paszportu na imię Józefy Korbańskiej, wydany z firmy Karol Gehlig i Co. 3748-1

Zaginał kwit od paszportu na imię Stanisława Brzuska, wydany z fabryki Wołdyśławskiego. 3751-1

Zaginała karta od paszportu na imię Zygmunta Wiśniewskiego, wydana z fabryki Nestlera i Fernbacha 3744-3-1

Zaginała karta od paszportu na imię Franciszka Kamińskiego, wydana z fabryki M. Rosenblattia. 3723-3-2

Zaginał kwit od paszportu na imię Jana Fryderyka Szulca, wydany z cegielni Bunika. 3729-3-2

Zaginała karta od paszportu, wydana z fabryki Leona Plichala na imię Władysława Mokrosińskiego. 735-3-2

Zaginał kwit od paszportu na imię Józefa Chałazińskiego, wydany z fabryki Allarta. 3684-3-1

Z zezwolenia Ministerium Handlu i Przemysłu
przy kursach buchalteryjnych
J. Mantinbanda w Łodzi

DZIELNA № 22

otwarte zostały

Wykłady Języków Nowożytnychrosyjskiego, polskiego, niemieckiego, francuskiego, angielskiego, włoskiego i Esperanto
DZIENNE i WIECZOROWE
i rozpoczynają się w **środe, dnia 29 b. m., o godzinie 10 zrana i o 8 wiecz.**

Nauka języków prowadzona będzie teoretycznie i praktycznie systemem pogładowym i uproszczonym przez nauczycieli specjalistów, wykładających tylko swój rodowity język. Kursy podzielone na **nizsze** (konwersacya, różne ćwiczenia piśmienne i gramatyka) i **wyższe** (stylistyka literatura), **ogólne, w grupach i zamkniętych kompiatach w ciągu całego roku.**

Czas trwania nauki **zależny od uzdolnienia od 6 miesięcy do 2-eh lat.**

Oplata umiarkowana. Esperanto **Rb. 5** za cały kurs nauki.

Zapisy przyjmuje i bliższych wiadomości udziela się w Kancelaryi kursów (Dzielną № 22) codziennie od 10—1, od 4—6 pp. i od 7—10 wieczorem.

Liczba miejsc ograniczona.

Na życzenie kończącym kurs języków tylko po złożeniu egzaminu wydaje się świadectwo.

1933d-7

Zarządzający kursami J. Mantinband.**200 rubli nagrody otrzyma**

każdy, kto nam dowiedzie, że niżej wymienione przedmioty nie warcie oznaczonej ceny:

Tylko za 3 rb. 95 kop. zamiast 12 rb. wysyłamy 12 niezbędnych wartościowych przedmiotów: 1) kieszonkowy zegarek męski z czarnej oksydowanej stali, ankier na kamieniacz; nakręca się bez kluczyka co 36 godzin, gwarancya 6-letnia, 2) modny, wytworny kauczek, 3) takiż brelok, 4) zamaszowy woreczek zabezp. zegarek od uszkodzenia, 5) skórzana portmonotka z 7 przedziałkami, 6) stempel kauczukowy z imieniem i nazwiskiem klienta, 7) fiakon farby do stempla, 8) pożyteczna nowość Amerykańska brzytwa bezpieczeństwa „Mulkoto”, którą każdy może się golić bezpiecznie i b. łatwo, 9) pędzelek w niklowy oprawie, 10) niklow. miesiącka, 11) Amerykański stereoskop pokazuj. jak na jawie najrozmaitsze widoki, krajoobrazy i grupy, 12) 25 podwójnych fotografi. Te wszystkie przedmioty wysyłamy tylko za 3 rb. 95 kop; z krytym zegarkiem o 1 rb. drożej. Uprasza się o adresowanie zamówień: Do składu zegarów: T-wa „Uniwersal”, Warszawa, Chłodna 22.

1969-3-2

Teatr „Metropol“ Teatr
Dzielną 18. **Sala Koncertowa** Dzielną 18.
Dzisiaj i codziennie nowy program ostatnich nowości
12 obrazów 12.
Najtańsze ceny miejsc. Najtańsze ceny miejsc.
Program trwa 2 godziny.
ANONS: W niedzielę nowy program. 2072-4

ZADAJCIE STAŁOWEK KRAJOWYCH

FABRYKA W. WASILEWSKI S.

WARSZAWA — CHŁODNA 25

Dyplom uznania i duży srebrny medal na wystawie w Częstochowie. 1775-10-9

Muzeum Panopticum

№ 7. PROMENADA № 7.

od 25-go września na scenie: **pogromicielka i zaklinaczka węzów MIS MARY** z jej wspaniale trewowanymi węzami.
NOWOŚCI! — GUD NATURY!!!

Zrosnięte dzieci

Naturalne dwie głowy, trzy ręce i cztery nogi.

Wajście do muzeum 15 kop. Oddział anatomiczny **tylko dla dorosłych** — płaça dodatkowa 15 kop. Dla dam wyłącznie w piątki.

Szczegóły w aliszach. 2040-5-3

Bardzo wielka ilość osób polepszyła swoje zdrowie i zachowała je przez używanie
PIGULEK PRZECZYSZCZAJĄCYCH
DRA CAUVINA
(PARYZKICH)
Do nabycia we wszystkich większych aptekach, w **PARYZU** Faubourg Saint-Denis, 147

1774-10-5
Z powodu zwinienia szkółki są do nabycia bardzo tanio **drzewka owocowe:** jabłkonki, gruszeki, wiśnie, śliwki, jak również krzaki agrestowe; 2 i 3-letnie szczepionki w wielkim wyborze w różnych gatunkach. Sprzedającym odpowiedni rabat. Bliższa wiadomość u p. Kosłuskiego w Rudzie Pabianickiej, w domu własnym № 6. 1922-10-9

Jeżeli chcesz Pan kupić **KANARKA**, zatrzymaj się Pan do przyjazdu J. Hofstetza. Przybywa on w sobotę z wielkim świątecznym transportem kanarków w cenie od 3 do 10 rb. Główna 40. sklep. 2069-3

Ogłoszenie.
Podaje się do wiadomości pp. kucpów, iż zarządzający „spółką komandytowa“ przy ul. Senatorskiej № 8, Stanisław Jankowski i bufetownia Stanisława Kucharska są usunęci od pełnienia obowiązków i wszelkie ich podpisy są nieważne. 2070-3-3

Poszukuje się chłopca 8-letni, nazywa się Stefan Szewczyk, włosy ciemno-blond, oczy niebieskie, spodnie czarne, krótkie. Ktoby wiedział o takowym, proszę zawiadomić rodziców na ul. Franciszkańskiej 22 m. 21. 2075-3-3

Podrój
duży, dobrze umeblowany, z wygodami, w chrześcijańskiej rodzinie, możliwie ze stołem, poszukiwany jest od 1-go w dzielnicy ul. Piotrkowskiej, lub w pobliżu ul. Benedykta do Karola. Oferty w „Rozwoju“ dla № 2567. 2071-3

Specjalista chorób skórnych włosów, wenerycznych oraz niemocy płciowej
Dr. St. LEWKOWICZ

powrócił.
Leczenie elektrycznością, elektrycznym światłem i masażem wibracyjnym.
Badanie krwi przy syphilisie.
Zachodnia 33 (obok Lombar. akc.)
Przyjmuje od 9—1 i od 6—8 w., w niedziele od 9—3. Dla pań od 5—6 wiecz. 114r

Dr. L. KLACZKIN
Konstantynowska 11.
Syphilis, skórne, weneryczne, choroby dróg moczowych.
Przyjm. od 8—1 rano i od 5—8 w., dla dam od 4—5. W niedziele i święta tylko do 1 rano. 746-r

Dr. H. Sadek
asystent G. W. Uniwersytetu przyjmuje z chorobami wewnętrznymi (spec. żołądka i kiszki).
Dzielną № 3.
od 5 do 7-jej 2150 — r

Dr. S. KANTOR
Specjalista chorób skórnych (włosów), wenerycznych (syphilis) i niemocy płciowej.
Krótka № 4.
Przyjmuje od 8—2 r. i od 6—9 wiecz., panie od 5—6 pp. 1816

Dr. Ignatiew
Specjalista chorób uszu, nosa i gardła
ulica Konstantynowska № 11 m. 5.
Przyjmuje od 11—12 rano i od 5—8 wiecz. codziennie. W niedziele od g. 10—1 w południe. 1054r

Specjalista chorób skórnych, włosów, wenerycznych i dróg moczowych
Przyjmuje codziennie od 8 — 1 w południe i od 4 — 8 wieczorem; w niedziele i święta od 9 — 2 w poł.

Dla pań osobna poczekalnia.
Dr. B. Rejt,
ulica Średnia № 5. 149r

Dr. P. GROSSMAN
choroby wewnętrzne i dziecięce.
Piotrkowska № 81.
Przyjmuje: od godz 8—10 rano i od 5—7 po poł. 1936-16-7

Dr. med. W. Kotzin
powrócił
ul. PIOTRKOWSKA 71
Choroby serca i płuc,
przyjmuje od godz. 9½ — 10½ r. i od 4—6 pp. 541r

Zarząd Łódzkiego Chrześcijańskiego Tow. Dobroczyńności
zawiadamia Pp. członków powierzonej mu instytucji, że w dn. 4 października r. b., o godzinie 4-jej po południu, odbędzie się w sali Łódzkiego Tow. Kredytowego przy ul. Średniej № 19
Zwyczajne Ogólne zebranie członków Towarzystwa, zwołane w powtórnym terminie.

Porządek dzienny: 1) Sprawozdanie komisji rewizyjnej; 2) Rozpatrzenie sprawozdania za rok 1908; 3) Budżet dochodu i rozchodu na rok 1909; 4) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących na mocy § 18 ustawy (ustępują Pp.: Józef Gampe, Teodor Trenkler, F. Wuttke i W. Kamiński); 5) Wybór członków komisji rewizyjnej na miejsce ustępujących (ustępują Pp.: Stanisław Stegman, R. Neugebauer i B. Dobranz); 6) Określenie wysokości sumy, pozostającej do dyspozycji Prezesa Towarzystwa nieruchomości, stosownie do § 28 ustawy; 7) Upoważnienie Zarządu do przyjęcia na własność Towarzystwa nieruchomości № 907a przy ul. Wodnej; 8) Wnioski obecnych członków. UWAGA: Przy wejściu na ogólne zebranie Pp. członkowie proszeni są o łaskawe okazywanie nadesłanych im zaproszeń. Zarząd. 2086-2-1

Doktor Eugenia Kerer-Gerszuni
CHOROBY KOBIECE I AKUSZERYA
Piotrkowska 121
Przyjmuje od 9 do 11 rano i od 3—5 p. p. 502-r

Dr. L. PRYBULSKI
CHOROBY WŁOSÓW, SKORNE. WENERYCZNE I MOCZOPŁCIOWE.
Przyjmuje od 8—1 r. i od 6—8 w., panie od 5—6 po poł., w niedziele od 9—1 rano i od 3—6 po poł. 1420-r
Ul. Południowa Rb. 2.

Dr. E. Sonnenberg
Choroby skóry, dróg moczowych i weneryczne
CIEGIELNIANA 14.
Od g. 11—1 i 4—7 w 79r

Dr. L. Koziolkiewicz
Piotrkowska 200
Choroby wewnętrzne.
Przyjmuje do 10-jej rano i od 5—7 po poł. 1822-8-1

EGZYSTUJĄCA OD LAT 17 W ŁODZI
Pracownia haftów i ZNACZENIA BIELIZNY
D. Mazurkiewiczowej
Przejazd 12 m. 14,
w podwórzu, w oficynie II piętro przyjmuje wszelkie roboty w zakresie haftu wchodząca, wykonywa takowe starannie, na czas oznaczony, po możliwie niskich cenach
Przyjmuje się uczennice.

Lekcyi muzyki fortepianowej
udziela b. uczennica profesora Michałowskiego, posiadająca gruntowną i wszechstronną znajomość muzyki. Wiadomość Zarzewska № 27 m. 11 od 2 do 5 po poł. 2001-6-5

Szubert-Biernacka
prof. śpiewu
metodą Lampertiego, obecnie Reszklego — przyjeżdża na lekcye z Warszawy. Oferty piśmienne: ul. Benedykta № 9 m. 12 2061-3-3

Pracownia Gorsetów
dawniej Mikołajewka 53
NATALII KRÓZISKIEJ
przyjmuje obstalunki i reperacye.
1575 Piotrkowska 115 m. 6.

Członki drukarskie zużyte kupują do topienia. Wiadomość w „Rozwoju“ — Przejazd 8.